

EHKÄPÄ –

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ KUULUU KAIKILLE

Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma

v. 2026–2029

Forssan seudun
EPT-VERKOSTO

Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	1
1. Ehkäisevä päihdetyö	2
1.1. Yleistä.....	2
1.2. Laki ohjaa kuntien työtä	2
1.3. Ehkäisevän työn seudullinen koordinaatio Forssan seudulla.....	3
1.3.1 Yhdyshenkilöverkosto.....	4
1.3.2. Yhdyshenkilöiden tehtävät	7
1.3.3. Pakka-työ	7
2. Ehkäisevä työ kuuluu kaikille	8
3. Tavoitteet vuosille 2026–2029	10
Liitteet (2 kpl)	

Johdanto

Päihdehaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tehtävää työtä ohjaa **laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)**. Lain piiriin kuuluvat alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden (kuten lääkkeiden väärinkäyttö ja muuntohuumeet sekä sähkösavuke ja muut nikotiinituotteet) sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisy.

Lakisääteistä ehkäisevää päihdetyötä linjaavaan valtakunnalliseen **Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma -asiakirjaan** (2015) on kirjattu käytännön mahdollisuuksia vaikuttavaan, laaja-alaiseen ja kustannustehokkaaseen toteuttamiseen kunnissa ja alueilla. Em. toimintaohjelman päivitys on meneillään ja vuonna 2026 siitä julkaistaneen ajantasainen, nykyiseen lainsäädäntöön perustuva versio.

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä ohjaavan lain ja valtakunnallisen Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman tavoitteena on

1. edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa
2. varmistaa ehkäisevän päihdetyön edellytykset koko maassa
3. tukea erityisesti kuntien ja alueiden työn kehittämistä ja tehostamista.

Ehkäisevää päihdetyötä tekevät kunnat, alueet, järjestöt, yritykset ja yhteisöt. EPT-laki säätelee ne toimet, jotka jokaisessa kunnassa tulee vähintään toteuttaa ehkäisevän päihdetyön järjestämiseksi. Muilta osin kunta voi päättää päihdetilanteensa huomioon ottaen, millä tieteelliseen näyttöön perustuvilla menetelmillä ja hyvillä käytännöillä sekä missä laajuudessa ehkäisevää päihdetyötä käytännössä tehdään. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015.)

Kunta määrittelee ehkäisevän päihdetyön tavoitteet, toimenpiteet ja resurssit osana kuntastrategiaa ja hyvinvointikertomusta. Kunnallisen tai alueellisen ehkäisevän päihdesuunnitelman laatiminen ja yhdistäminen kunnan hyvinvointikertomukseen on yksi esimerkki käytännöstä, jolla voidaan tukea verkostomaisen työn johtamista ja yhteensovittamista. Forssan seudun kunnista kukin päättää itsenäisesti oman kuntansa osalta nyt käsillä olevan dokumentin suhteesta hyvinvointikertomukseensa.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) **Päihde- ja riippuvuusstrategia** linjaa ehkäisevän päihdetyön yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)* vastaa valtakunnallisesti ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista ja ohjauksesta. *Lupa- ja valvontavirastojen* tehtäviin kuuluu ohjata toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnitella ja kehittää sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä tukea toimialueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä.

Ehkäisevä päihdetyö säilyi kuntien vastuulla sen jälkeen, kun hyvinvointitoimialueet aloittivat toimintansa vuonna 2023. Hyvinvointialueet tukevat alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön tehtävissä yhteistyössä lupa- ja valvontaviraston kanssa. Vaikka päävastuu ehkäisevästä päihdetyöstä kuuluu kunnalle, laki siis velvoittaa sekä kuntia että hyvinvointialueita ehkäisevään päihdetyöhön.

Toimintasuunnitelmakaudella 2026–2029 Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto huomioi valmisteilla olevan Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman sisällöt sekä seuraa millaisia vaikutuksia muuttuva toimintaympäristö tuo tulevina vuosina ja ottaa ne huomioon vuosittain toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.

1. Ehkäisevä päihdetyö

1.1. Yleistä

Ehkäisevän päihdetyön järjestämistä koskevan lain (*laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015*) tavoitteena on edistää terveyden ja hyvinvoinnin tasa-arvoa varmistamalla ehkäisevän työn toimintaedellytykset koko maassa sekä tukemalla erityisesti kunnissa ja alueilla tehtävän työn kehittämistä ja tehostamista.

Ehkäisevä päihdetyö kattaa **alkoholin, nikotiinituotteiden, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden aiheuttamien haittojen ehkäisyn. Lisäksi se voi kattaa raha- ja digitaalisen sekä someriippuvuuden** aiheuttamien haittojen ehkäisyn.

Käytännössä ehkäisevä päihdetyö on osa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä. Sen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytön aiheuttamia haittoja niin päihteiden käyttäjille, heidän läheisilleen kuin yhteiskunnallekin. Työn tavoitteena on myös lisätä ymmärrystä päihteiden käytöstä sekä niihin liittyvistä ilmiöistä ja edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista päihteisiin ja riippuvuuksiin liittyvissä kohtaamisissa, palveluissa ja asioissa. Ehkäisevä työ kuuluu kaikille. On tarkoituksenmukaista, että jokaisella työntekijällä, toimialastaan tai työstä riippumatta, on käytössään riskien kartoittamiseen tarvittavat välineet sekä tieto tuki- ja jatkohoitopalveluista.

Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan vaikuttamalla:

- päihteitä koskeviin tietoihin, asenteisiin ja oikeuksiin
- päihdehaitoilta suojaaviin tekijöihin ja riskitekijöihin
- päihteiden käyttötapoihin, saatavuuteen, tarjontaan ja haittoihin.

([Ehkäisevä päihdetyö – Alkoholi, tupakka ja riippuvuudet – THL](#))

1.2. Laki ohjaa kuntien työtä

Lain (*laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015, 5 §*) mukaan kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeenmukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimittää tehtävistä vastaavan toimielimen sekä edistää toimia eri hallinnonaloilla.

Toimielimen tehtävänä on:

1. huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;
2. huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;

3. lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
4. esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimissa sekä elinkeinotoimissa;
5. huolehtia siitä, että 4. kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (1143/1994) ja tupakkalain (693/1976) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Kunnan ehkäisevään päihdetyöhön sovelletaan lisäksi, mitä terveydenhuoltolain (1326/2010) 11 ja 12 §:ssä säädetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä sekä sitä koskevasta suunnittelusta ja raportoinnista.

Lisäksi suositusten mukaan monialaiseen toimintaan perustuva ehkäisevä päihdetyö tarvitsee **koordinaatiota**. Tavallisimmin paikallista toimintaa nimetään koordinoimaan ehkäisevän päihdetyön **yhdyshenkilö**, joka toimii kuntatasolla. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015.)

1.3. Ehkäisevän työn seudullinen koordinaatio Forssan seudulla

Tällä hetkellä Forssan seudulla toimii Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön *yhdyshenkilöverkosto*. Verkostoon kuuluvat edustajat jokaisesta kunnasta sekä EHYT ry:stä, Oma Hämeestä ja poliisin Ankkuritiimistä.

Taulukko 1. Lakisääteinen toiminta kunnissa (tilanne 1.1.2026)

Kunta	Toimielin (5 §)	Yhdyshenkilö	Seutukoordinaatio/ yhdyshenkilöverkosto
Forssa	Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta	x	x
Humppila	Elämänlaatulautakunta	x	x
Jokioinen	Vapaa-aikalautakunta	x	x
Tammela	Kunnanhallitus	x	x
Ypäjä	Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	x	x

Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta vastaa seudullinen yhdyshenkilöverkosto. Ehkäisevää työtä on Forssan seudulla tehty verkostomaisesti eri tavoin vuodesta 2003 alkaen. Nykyinen yhdyshenkilöverkosto-malli on ollut käytössä vuodesta 2004.

1.3.1 Yhdyshenkilöverkosto

Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto huolehtii seutukunnallisen yhteistyön toteutumisesta, tiedon välittämisestä sekä toiminnan kehittämisestä. Verkosto tukee omalla toiminnallaan kunnissa tehtävää ehkäisevää päihdetyötä mm. viestimällä, tekemällä seutukunnallista yhteistyötä laajasti eri toimijoiden kanssa ja järjestämällä koulutusta kuntalaisille ja työntekijöille.

Yhdyshenkilöverkostoon kuuluu pysyväisluonteisesti edustajat seudun kunnista, hyvinvointialueelta, järjestöistä sekä poliisista (taulukko 2), mutta siihen voidaan haluttaessa kutsua kuultavaksi myös erilaisia teemaan liittyviä asiantuntijoita. Ryhmä kokoontuu noin viisi (5) kertaa vuodessa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue Oma Häme

Oma Häme tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut, pelastuspalvelut sekä päihde- ja mielenterveyspalvelut koko Kanta-Hämeen alueella.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden sekä osallisuuden edistämistyötä (hyvinvointityötä) tehdään yhteistyössä Oma Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalvelujen, alueen kuntien, järjestöjen ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa. Ehkäisevän päihdetyön asiantuntija tukee kuntia ehkäisevässä päihdetyössä.

EHYT ry

Seudullinen ehkäisevä päihdetyö tekee tiivistä yhteistyötä myös valtakunnallisesti, tärkeimpänä yhteistyökumppaninaan EHYT ry. EHYT ry:n Etelä-Suomen asiantuntija on yhdyshenkilöverkoston jäsen.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry toimii koko maassa ja koko väestön parissa terveiden elämäntapojen edistämiseksi. Työ ulottuu lapsista ja nuorista työ- ja eläkeikäisiin. EHYT ry panostaa tehokkaaseen yhteiskuntavaikuttamiseen, mutta ennen kaikkea myös vahvaan läsnäoloon ja ihmisten kohtaamiseen elämän eri alueilla. EHYT ry toimii myös päihdetyötä tekevien järjestöjen yhteistyön koordinaattorina.

Alkoholiin, tupakkaan ja huumeisiin liittyvän ehkäisevän työn ohella EHYT ry ehkäisee pelaamisesta syntyviä haittoja. Samalla se vaikuttaa koko yhteiskuntamme hyvinvoinnin kehittämiseen.

Ankkuritoiminta

Ankkuritoiminnalla tarkoitetaan moniammatillista yhteistyötä, joka kohdistuu nuorten hyvinvoinnin edistämiseen, rikosten ennaltaehkäisemiseen ja jo alkaneen rikoskierteen

katkaisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa Ankkuritiimissä. Hämeen poliisilaitoksen Forssan poliisiasemalla toimii seutukunnallinen Ankkuritiimi, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta ja terveydenhuollosta. Tiimi tapaa nuoren ja hänen perheensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea hänen elämäntilanteessaan ja tarvittaessa hänet voidaan ohjata muun tarpeellisen avun tai tuen piiriin. Tiimin tavoitteena on myös sisäisen turvallisuuden lisääminen moniammatillisella yhteistyöllä.

Ankkuritoiminnan keskiössä on nuorten hyvinvoinnin ja sisäisen turvallisuuden edistäminen. Koska tavoite on laaja-alainen, sen toteuttaminen edellyttää kaikkien toimialojen yhteistyötä. Hyvinvoinnin edistäminen ja sisäisen turvallisuuden lisääminen vaativat monialaista ja kokonaisvaltaista lähestymistapaa, mihin ankkuritoiminnalla voidaan osaltaan vastata.

Taulukko 2. Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto 10/2025

1.3.2. Yhdyshenkilöiden tehtävät

Kunnan ehkäisevän päihdetyön perusrakenteita on ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta käytännössä vastaava tahon, esimerkiksi ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilön tai koordinaattorin nimeäminen. **Yhdyshenkilön tehtäviin kuuluu:**

1. Paikallisena ehkäisevän päihdetyön asiantuntijana toimiminen kunnassa, tuntien aiheeseen liittyvät keskeiset lait, linjaukset ja kriteerit sekä menetelmät, työkalut ja aineistot
2. Yhteistyöstä huolehtiminen ja ajankohtaisen kuntakohtaisen informaation jakaminen kuntapäätäjille ja kunnan eri toimialoille
3. Verkostotyön tekeminen mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, oppilashuollon, oppilaitosten, vapaa-aikatoimen, poliisin, järjestöjen ja seurakuntien kanssa (esim. koulutukset, tapahtumat, yhteiset toimintatavat)
4. Yhteistyö myös alkoholi- ja ympäristöterveydenhuollon tarkastajien sekä alkoholia, tupakkatuotteita ja rahapelejä tarjoavien elinkeinojen edustajien kanssa (ks. Pakka-työ)
5. Paikallinen kontakti hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön asiantuntijan, lupa- ja valvontaviraston ja THL:n Pakka-kehittäjäverkoston välillä.

1.3.3. Pakka-työ

Forssan seudulla ehkäisevää päihdetyötä ohjaa osaltaan Pakka-työ ([THL – Pakka-toimintamalli ehkäisevään päihdetyöhön](#)). Sitä on toteutettu useiden vuosien ajan alkoholihaittojen ehkäisyyn liittyen ja se on levinnyt useille alueille Suomessa. Toimintamallia on laajennettu tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn näkökulmilla.

Paikallistoiminta on yhteisötoimintaa, joka pyrkii muuttamaan yhteisöjä ja ympäristöjä, ja sitä kautta ohjaamaan ja tukemaan yksilön ratkaisuja terveyttä ja hyvää elämää suojaavaan suuntaan.

Päihdehaitat kohdataan ja pitkälti maksetaan paikallisella tasolla. Pakka-toimintamallissa korostuu laaja yhteistyö avaintoimijoiden kesken. Tavoitteena on saada viranomaisten virallisen kontrollin rinnalle yhteisön sosiaalinen kontrolli.

Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto koordinoi Pakka-toimintaa:

- Koulunpäätöspäivän alla yhdeksäsluokkalaisille ja heidän huoltajilleen jaetaan kotitiedote, koskien alaikäisten alkoholikokeiluja ja alkoholin välittämistä alaikäiselle
- Otetaan käyttöön uusia Pakka-toimintamallin mukaisia havainnointityökaluja myynninedistämistoimien ja rahapelaamisen havainnointiin
- Päihdetilannekyselyt (tavoitteena toteuttaa n. neljän vuoden välein, seuraava vuonna 2028)
- Kanta-Hämeessä kokoontuu alueellinen tarjontatyöryhmä, jonka toiminnan perustana on tieto kunnan ja alueen päihdetilanteesta

- Erityistä huomiota kiinnitetään etenkin vastuulliseen anniskeluun ja vähittäismyyntiin. Tarjontatyöryhmässä suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä elinkeinon ja viranomaisten kanssa toimenpiteitä, joiden tavoitteena on alkoholia, tupakkaa ja rahapelejä ohjaavan lainsäädännön toteutuminen ja haittojen minimointi. Pakka-toimintamallissa kehitetään parhaillaan työkaluja huumeiden käytöstä aiheutuvien haittojen ja väkivallan ehkäisyyn yöelämässä.

([THL – Käsikirja yhdessä toteutettavaan Pakka-toimintamalliin, 2013.](#))

2. Ehkäisevä työ kuuluu kaikille

Ehkäisevä työ kuuluu kaikille. Ehkäisevää työtä on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen toimet silloin, kun ihmisen elämässä ei tunnisteta tai havaita erityisiä riskejä tai huolia. Kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden rooli edistävän työn tekijänä on merkittävä ja niiden rakenteisiin sisältyykin jo luonnostaan suuri määrä päihde-, mielenterveys- sekä digi- ja peliongelmilta ehkäiseviä palveluja, toimintoja ja ratkaisuja. Tärkeää on tunnistaa ne kaikki.

Kaikki matalan kynnyksen takana olevat palvelut ja toimet ovat ehkäisevää työtä. Riskien varhainen tunnistaminen, niiden puheeksiotto ja hoitoonohjaus tarvittaessa edustavat työtä huolen herätessä. Tätä ns. varhaista puuttumista voidaan tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi myös kunnissa ja järjestöissä, toimialasta tai vastuualueesta riippumatta. Jos huoli muuttuu ilmeiseksi tai suureksi, tarvitsee ihminen apua välittömästi. Tunnistetut ja tiedossa olevat palvelu- ja hoitopolut ja yhdessä sovitut toimintakäytännöt ovat ehkäisevää työtä. Ehkäisevää työtä ovat myös hyvin toimivat palvelut kunnissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa ennen ongelmia, niiden aikana ja jälkeen (ks. taulukko 3).

Ehkäisevä työ on hyvinvointia edistävien päätöksien tekemistä kaikilla kunnan sektoreilla kuntalaisia ja kansalaisjärjestöjä kuunnellen. Jotta ehkäisevä työ on toimivaa, on oltava selvää, kuka sitä johtaa. Lisäksi työlle on hyvä määritellä koordinoinnista vastaava henkilö ja työtä tukeva monialainen työryhmä. Hyvinvointialueelle on tulossa myös ehkäisevän päihdetyön rakenne, joka vuoropuhelee Kanta-Hämeen kuntien kanssa.

Taulukko 3.

		Työkalut ja toiminta	Toimijat
Ei huolta:	Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	- Ajantasaisen tiedon tuottaminen ja viestintä - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - Kaikille ikäryhmille kohdennetut toimet	- Kuntien palvelut, mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sivistystoimen palvelut (varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisotoimi) - Kanta-Hämeen hyvinvointialue - Seurakunnat - Fokka Säätiö - TyöHäme - Kotouttamo - Elinkeinoelämä (Pakka-työ) - Kolmannen sektorin toimijat
Huoli herää:	Matalan kynnyksen palvelut	- Varhainen tunnistaminen, puheeksiotto, mini-interventio (mm. testit, AUDIT ym.) - Ryhmätoiminta - Nuorten ryhmät - Verkkopalvelut	
Tuntuva huoli:	Päivystyspalvelut	- Kriisityö - Sosiaalipäivystys	
Suuri huoli:	Kohdennetut palvelut	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut	

3. Tavoitteet vuosille 2026–2029

Seudulliset painopisteet vuosille 2026–2029 ovat:

1. Ehkäisevää työtä tehdään kaikissa kunnan toimissa
2. Ehkäisevä päihdetyö sekä digi- ja pelihaittojen ehkäisy toteutuu verkostoyhteistyönä
3. Alaikäisten päihdemyönteisyyden ja päihdekokeilujen väheneminen ja aloitusiän nostaminen
4. Työikäisten ja ikäihmisten päihde- sekä digi- ja pelihaittojen väheneminen
5. Päihde-, mielenterveys- sekä digi- ja pelihaittakysymyksistä on saatavilla tietoa helposti ja riittävästi
6. Ammattilaiset tunnistavat päihteisiin, mielenterveyteen ja ongelmapelaamiseen liittyviä riskejä ja haittoja ja osaavat tukea asiakasta varhaisessa vaiheessa

Painopisteitä koskevat toimenpiteet ehkäisevän päihdetyön kehittämiseksi ja edistämiseksi vuosien 2026–2029 aikana on kirjattu toimintasuunnitelman lopussa esitettävään taulukkoon (liite 1). Liitteenä on myös Forssan seudun ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkoston vuosikello vuosille 2026–2029 (liite 2).

PAINOPISTE 1. EHKÄISEVÄÄ TYÖTÄ TEHDÄÄN KAIKISSA KUNNAN TOIMISSA				
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTOIMIJAT	AIKATAULU	MITTARIT
Ehkäisevä työ kuuluu kaikille Ehkäisevän päihdetyön rakenteiden kehittäminen	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma hyväksytään kaupungin/kuntien hallituksessa tai valtuustossa Jokaisessa kunnassa on varattu resurssia ehkäisevän päihdetyön toteuttamiseen	Kuntien EPT-työstä vastaava toimielin ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto Kunnat	Valtuustokausittain Toimintakertomuksessa seurataan vuosittain ehkäisevän päihdetyön ryhmän toiminnan toteutumista	Hyväksytty toimintasuunnitelma, jossa toimenpiteiden tekemiseen osallistuu useampi toimiala Onko tavoitteet saavutettu kuntatasolla – esimerkiksi toteutumista arvioidaan hyvinvointiraportissa Suunnitelmien sisällön seuranta vuosittain

PAINOPISTE 2. EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ JA PELIHAITTOJEN EHKÄISY TOTEUTUU VERKOSTOYHTEISTYÖNÄ				
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTOIMIJAT	AIKATAULU	MITTARIT
Koordinoitu ehkäisevä päihdetyö sekä digi- ja rahapeli-haittojen ehkäisy toteutuu verkostoyhteistyönä	Jokaisen kunnan ja verkostoon kuulu- valla ehkäisevän päihdetyön henkilöllä olisi riittävät resurssit toiminnan toteut- tamiseen Tehdään yhteistyötä järjestöjen ja muun kolmannen sektorin kanssa ja tuetaan niitä ehkäisevän työn tekemisessä Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistu- minen ja niistä tiedottaminen seutukun- nalla	Kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö Ehkäisevän päihdetyön yhdyshen- kilöverkosto	2026–2029 Jatkuva	EHKÄPÄ-suunnitelmassa kirjattujen tehtävien to- teutuminen Yhteistyön muodot ja laajuus Yhdyshenkilöverkoston vuosikellon toteutu- minen
Pakka-toimintamallin mukai- nen työ	Toimitaan osana alueellista Pakka- työryhmää	Pakka-työryhmä	2026–2029	Pakka-indikaattorit

PAINOPISTE 3. ALAIKÄISTEN PÄIHDEMYÖNTEISYYDEN JA PÄIHDEKOEILUJEN VÄHENEMINEN JA ALOITUSIÄN NOSTAMINEN				
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTOIMIJAT	AIKATAULU	MITTARIT
Päihdemyönteisyys ja päihde- kokeilut vähenevät ja aloitusikä nousee Päihdehaitat vähenevät	Päihdekasvatus toteutuu ajantasaiseen tutkittuun tietoon perustuvien menetel- min Järjestetään ostokokeet	Kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö yhteistyössä oppi- laitosten kanssa Pakka-työryhmä	Jatkuva	Kouluterveyskysely, Sotka- net, Pakka-indikaattorit
Eri toimijoiden sitouttamisen lisääminen Osallisuuden lisääminen	Ehkäisevä päihdetyö näkyy osana nuoriso-, koulu- ja opiskelutyötä Kodin ja koulun välinen yhteistyö Lasten ja nuorten osallistuminen esi- merkiksi kampanjoiden tai tapahtumien suunnitteluun	Kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö Yksiköiden esimiehet ja yhtei- sölliset oppilashuoltoryhmät	Jatkuva	Kouluterveyskysely, Sot- kanet, Pakka-indikaattorit Päihdetilannekysely 4 vuoden välein

PAINOPISTE 4. TYÖIKÄISTEN JA IKÄIHMISTEN PÄIHDE- JA PELIHAITTOJEN VÄHENEMINEN				
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTOIMIJA	AIKATAULU	MITTARIT
Päihdehaittojen väheneminen	Valtakunnallisiin kampanjoihin osallistuminen ja niistä tiedottaminen seutukunnalla	Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto	Jatkuva	Päihdetilannekysely 4 vuoden välein
Fyysisten tapahtumien ja positiivisen näkyvyyden lisääminen	Tapahtumien ja tiedotteiden ideointi ja toteutus	Tapahtumissa yhteistyöhön saadut järjestöt ja muut toimijat		Tapahtumien osallistujamäärät
Eri toimijoiden sitouttamisen lisääminen	Järjestöjen ja muiden toimijoiden tavoittelu sekä yhteistyö niiden kanssa			Tapahtumissa kerättävä palaute
	Pakka-toimintamallin mukainen työ	Alueellinen Pakka-tarjontatyöryhmä		Sotkanet: Alkoholien huumalahakuisesti käyttävien osuus (AUDIT-1k) (%)info ind. 4418

PAINOPISTE 5. PÄIHDE-, MIELENTERVEYS- JA PELIHAITTAUKSYMYKSISTÄ ON SAATAVILLA TIETOA HELPOSTI JA RIITTÄVÄSTI				
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTOIMIJAT	AIKATAULU	MITTARIT
Kuntalaisilla on saatavilla tietoa helposti ja riittävästi päihde- ja pelihaittakysymyksistä	Viestitään päihteistä ja niiden riskiteki- jöistä, ongelmallisesta pelaamisesta sekä ilmiöiden yhteyksistä toisiinsa Toteutetaan kaikenikäisille kohdennet- tua viestintää Tehdään viestintäyhteistyötä sekä pai- kallisten että valtakunnallisten toimijoi- den kanssa	Ehkäisevän päihdetyön yh- dyshenkilöverkosto	Jatkuva	Alustojen määrä, jossa julkai- suja on jaettu sekä viestinnän monipuolisuus Jaettujen julkaisujen katselumäärät Päihdetilannekysely
	Ohjataan verkossa saatavilla oleviin omahoito-ohjelmiin sekä muun luotet- tavan tiedon äärelle	Sote-ammattilaiset Kuntien työntekijät (esim. lii- kuntaneuvojat, perusopetuk- sen henkilöstö)		

PAINOPISTE 6. AMMATILAISET TUNNISTAVAT PÄIHITEISIIN, MIELENTERVEYTEEN JA ONGELMAPELAAMISEEN LIITTYVIÄ RISKEJÄ JA HAITTOJA JA OSAAVAT TUKEA ASIAKASTA VARHAISESSA VAIHEESSA				
TAVOITTEET	TOIMENPITEET	VASTUUTOIMIJAT	AIKATAULU	MITTARIT
Päihteisiin ja ongelmapelaamiseen liittyviä riskejä ja haittoja tunnistetaan ja otetaan puheeksi	Kuntien henkilöstöä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muiden alojen ammattilaisia on ohjeistettu ja koulutettu tunnistamaan päihde- ja peliongelmat, ottamaan ne puheeksi sekä tarjoamaan niihin tukea varhaisessa vaiheessa (esim. mini-interventio)	Esihenkilöt/johto Sote-ammattilaiset Ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto	Jatkuva	Järjestetyt koulutukset; osallistujat, koulutuspäivät, ammattiryhmien monipuolisuus ja koulutuksissa esitellyt ja käytössä olevat menetelmät ja välineet
Ammattilaisten riittävä osaaminen	Keinoista ja menetelmistä on välitetty tietoa ammattilaisten ja toimijoiden käyttöön			

Liite 2.

